

Γράφει ο **Γιώργος Βασσάλος**

Ο Αλέξης Τσίπρας έκανε σαφές ότι «η νέα κυβέρνηση δεν δικαιούται να ζητήσει παράταση του μνημονίου» που «αποδοκίμασε ο λαός μας» [1] στις εκλογές. Αυτό από μόνο του σημαίνει απόρριψη του τελεσίγραφου Ντάισελμπλουμ για αίτημα παράτασης μέχρι τις 16 Φλεβάρη και βάζει την Ελλάδα σε τροχιά σύγκρουσης με την ΕΕ.

Επιπλέον, πολλά από τα στοιχεία του προγράμματος της Θεσσαλονίκης [2] που έρχονται σε σύγκρουση με τη λογική των «μεταρρυθμίσεων» που προωθεί η ΕΕ, επιβεβαιώθηκαν, πράγμα που ενισχύει την πορεία σύγκρουσης.

Από την άλλη, η νέα κυβέρνηση επιδιώκει ένα νέο - «αμοιβαία αποδεκτό» - «πρόγραμμα συνεργασίας και ανάπτυξης» με την ΕΕ που «θα σέβεται τους κανόνες λειτουργίας της Ευρωζώνης, αλλά δεν θα καταδικάζει την ελληνική οικονομία σε αιώνια ύφεση». Αυτό δείχνει μάλλον τα όρια στα οποία θέλει να πάει τη σύγκρουση ο ΣΥΡΙΖΑ : όταν επιδιώκει «σταθερά και αταλάντευτα τη βιώσιμη συμφωνία με τους εταίρους», αυτό σημαίνει ότι κάπως θα πρέπει να τα βρει μαζί τους. Προφανώς, η κυβέρνηση θεωρεί ότι με κάποιες αμοιβαίες υποχωρήσεις μπορεί να φτάσει στον επιθυμητό συμβιβασμό. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται και μη αμελητέες υπαναχωρήσεις από το πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης, το οποίο θα ήταν το πρόγραμμα των «πρώτων ημερών» της κυβέρνησης, ήδη κατά πολύ κουτσουρεμένο σε σύγκριση με την πολιτική απόφαση που εγκρίθηκε στο ιδρυτικό συνέδριο του ΣΥΡΙΖΑ. Τα διάφορα όργανα της ΕΕ ωστόσο δεν έχουν μέχρι στιγμής υπαναχωρήσει σε κάτι. Αντίθετα έχουν ήδη ρίξει τις «κανονιές» τους κόβοντας το κύριο κανάλι παροχής ρευστότητας στις ελληνικές τράπεζες από τις 11 Φλεβάρη και επιβάλλοντας το τελεσίγραφο της 16ης Φλεβάρη.

Αρκετές δεσμεύσεις από το πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης επιβεβαιώθηκαν κατά τις προγραμματικές δηλώσεις:

Επίσημη διεκδίκηση του κατοχικού δανείου

Αποκατάσταση της 13ης σύνταξης των 1,3 εκατομμυρίων χαμηλοσυνταξιούχων κάτω των €700 ευρώ

Κατάργηση της αυτόφωρης διαδικασίας για οφειλές προς το δημόσιο

Απαγόρευση των πλειστηριασμών πρώτης κατοικίας

Κατάργηση του ΕΝΦΙΑ και θέσπιση φόρου μεγάλης ακίνητης περιουσίας

Επαναφορά αφορολόγητου στα 12.000 ευρώ

Ίδρυση ενδιάμεσου δημόσιου φορέα για την διαχείριση των κόκκινων δανείων (με την προσθήκη ότι θα μεριμνά και για την μη επιβάρυνση των τραπεζικών ισολογισμών).

Ίδρυση αναπτυξιακής τράπεζας

Επαναφορά των συλλογικών συμβάσεων, της μετενέργειας, της διαιτησίας και της προστασίας από αδικαιολόγητες απολύσεις

Επανασύσταση της ΕΡΤ από μηδενική βάση

Παροχή βοήθηματος σίτισης και δωρεάν ρεύματος 300 KW ανά μήνα στα 300.000 νοικοκυριά που βρίσκονται κάτω από τα όρια της φτώχειας (το νούμερο είναι ενδεικτικό όπως είπε η Θεανώ Φωτίου καθώς δεν υπάρχουν αυτή τη στιγμή ακριβή στοιχεία)

Η Θεανώ Φωτίου ανακοίνωσε επίδομα στέγασης σε 30.000 οικογένειες ενώ στη Θεσσαλονίκη είχε ειπωθεί για 25.000

Κάρτα δωρεάν μεταφορών για μακροχρόνια ανέργους και όσους είναι κάτω από τα όρια της φτώχειας

Κατάργηση της εξίσωσης του ειδικού φόρου κατανάλωσης στο πετρέλαιο θέρμανσης και κίνησης

Από τα μέτρα αυτά η επαναφορά της εργασιακής νομοθεσίας, η κατάργηση του ΕΝΦΙΑ και η απαγόρευση των πλειστηριασμών πρώτης κατοικίας αναμένεται να θεωρηθούν ως παραβίαση του «μνημονιακού κεκτημένου» από την ΕΕ.

Κάποια άλλα από τα μέτρα της Θεσσαλονίκης αναφέρθηκαν αλλά με μεγαλύτερη ασάφεια:

το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων που στη Θεσ/νίκη ανακοινώθηκε στα « 4 τουλάχιστον δισεκατομμύρια ευρώ», αναφέρθηκε τώρα χωρίς ποσό το πρόγραμμα αντιμετώπισης ανθρωπιστικής κρίσης που κοστολογήθηκε στα 2 δις ευρώ, αναφέρθηκε τώρα χωρίς ποσό

Η εκκαθάριση για βεβαιωμένες ανείσπρακτες φορολογικές υποχρεώσεις θα ρυθμίζονται σε 100 αντί για 84 δόσεις αλλά δε διευκρινίζεται όπως πριν αν θα είναι μέχρι το 20% του ετήσιου εισοδήματος του οφειλέτη ή παραπάνω.

Κάποια μέτρα που αναφέρθηκαν στη Θεσσαλονίκη δεν αναφέρθηκαν στις προγραμματικές δηλώσεις:

- Η «νέα σεισάχθεια»: διαγραφή μέρους των οφειλών για όσους δανειολήπτες είναι κάτω από το όριο της φτώχειας και η συνολική εξυπηρέτησή τους σε τράπεζες, δημόσιο και ασφαλιστικούς οργανισμούς να μην ξεπερνά το 1/3 του εισοδήματος του δανειολήπτη

- Χορήγηση επιδόματος ανεργίας σε 300.000 ανέργους

- Κατάργηση της εξίσωσης του ειδικού φόρου κατανάλωσης στο πετρέλαιο θέρμανσης και κίνησης

- Ρύθμιση ληξιπρόθεσμων οφειλών στα ασφαλιστικά ταμεία

- Κατάργηση της ενοικίασης εργαζομένων

- Ειδική κάρτα μετακίνησης με τα μαζικά μέσα μεταφοράς για όσους είναι κάτω από τα όρια της φτώχειας

Κάποια μέτρα παρουσιάζονται σαφώς κουτσουρεμένα:

Ο ελάχιστος μισθός δε θα πάει στα 751 ευρώ μέσα στις «πρώτες μέρες» της νέας κυβέρνησης αλλά «σταδιακά μέχρι το 2016» ενώ θα επιδιωχθεί η συμφωνία των εργοδοτών. Δυστυχώς, αυτό σημαίνει ότι αντισταθμιστικά μέτρα εισφοροαπαλλαγών και κάλυψης της διαφοράς από τους φορολογούμενους μέσω του ΟΑΕΔ θα είναι στο τραπέζι.

Από τις 300.000 θέσεις εργασίας στο σύνολο της οικονομίας μέσα σε δύο χρόνια τώρα γίνεται λόγος για «εκατοντάδες χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας» σε ορίζοντα τετραετίας.

Ενώ στη Θεσσαλονίκη ειπώθηκε ότι το δημόσιο θα ανακτούσε τον έλεγχο του ΤΧΣ και θα ασκούσε πλήρη δικαιώματα στις ανακεφαλαιοποιημένες τράπεζες, τώρα μιλάμε για «τροποποίηση του νόμου για το ΤΧΣ», λαμβάνοντας υπόψη και τα δικαιώματα των ιδιωτών μετόχων, ενώ οι τράπεζες θα αναλάβουν την «εκπλήρωση ποσοτικών και ποιοτικών στόχων».

Από την κατάργηση της ενοικίασης εργαζομένων πήγαμε στο «δραστική μείωσή» της (δια στόματος υπουργού Σκουρλέτη)

Το πρόγραμμα της Θεσ/νίκης μιλούσε για αποκατάσταση όλων των παρανόμως απολυμένων. Τώρα, γίνεται συγκεκριμένη αναφορά μόνο στις καθαρίστριες του ΥΠΟΙΚ, τους σχολικούς φύλακες, τους διοικητικούς υπαλλήλους των ΑΕΙ και τους εκπαιδευτικούς που τέθηκαν σε διαθεσιμότητα και όσους το επιθυμούν από την ΕΡΤ. Η πιο σημαντική υπαναχώρηση όμως είναι ότι όσοι τελικά προσληφθούν θα αφαιρεθούν από τις 15.000 προσλήψεις που είχε ήδη ανακοινώσει η κυβέρνηση Σαμαρά και θα ήταν οι

πρώτες προσλήψεις μετά από πέντε χρόνια και 300.000 απολύσεις που διέλυσαν τις δημόσιες υπηρεσίες στην Ελλάδα.

Τέλος, σε τρία τελευταία σημεία μπορεί ίσως να ειπωθεί ότι έγινε μια σοβαρή κυβίστηση:

- Στη Θεσσαλονίκη ειπώθηκε ότι « η χώρα θα έχει τη δυνατότητα να αποπληρώνει το εναπομείναν χρέος από την παραγωγή νέου πλούτου που θα φέρει η επιστροφή στην ανάπτυξη και όχι από το υστέρημα των πρωτογενών πλεονασμάτων». Τώρα, «η επίτευξη ισοσκελισμένων προϋπολογισμών (...) δεν είναι θέμα δεσμεύσεων προς τους εταίρους. Είναι η προϋπόθεση της οικονομικής μας αυτοδυναμίας και άρα της εθνικής μας κυριαρχίας.» Παράλληλα, ο νέος υπουργός οικονομικών μιλάει παντού για πρωτογενή πλεονάσματα της τάξεως του 1,5%.

- Το πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης έλεγε ότι η δημόσια περιουσία λιμνάζει στο ΤΑΙΠΕΔ, ενώ το ιδρυτικό συνέδριό του ΣΥΡΙΖΑ έλεγε ότι «ακυρώνουμε (...) την εκχώρηση φυσικών πόρων (...) και άλλης περιουσίας του δημοσίου στο ΤΑΙΠΕΔ». [3] Τώρα, καταργείται η νομική ασυλία της διοίκησης του, αλλά ως οργανισμός παραμένει. Για πρώτη φορά έγινε σαφής διαχωρισμός ανάμεσα σε «καλές» και «κακές» ιδιωτικοποιήσεις με το όριο να μπαίνει στα «δίκτυα, τις υποδομές και τον ορυκτό πλούτο» (χωρίς να ορίζονται επακριβώς), αλλά να υπάρχει και θετική «αξιοποίηση δημόσιας περιουσίας» από μεγάλες εταιρείες με την προϋπόθεση του «σεβασμού της εργατικής και περιβαλλοντικής νομοθεσίας». Ιδρύεται μάλιστα «Ταμείο Εθνικού Πλούτου και Κοινωνικής Ασφάλισης» που ίσως από τα χρήματα τέτοιων ιδιωτικοποιήσεων επιχειρήσει να κλείσει τις τρύπες των ταμείων.

- Η πιο σημαντική αλλαγή γραμμής αφορά το χρέος. Αν και αναφέρονται οι λέξεις «απομείωση» και «αναδιάρθρωση» όλες οι θέσεις-ναυαρχίδες της Θεσσαλονίκης έχουν εξαφανιστεί: «Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Χρέους», «ρήτρα ανάπτυξης», «moratorium» και πάνω από όλα η «διαγραφή του μεγαλύτερου μέρους της ονομαστικής αξίας του χρέους». Ο τρόπος που μπαίνει τώρα το ζήτημα είναι ότι «η Ελλάδα θέλει να εξυπηρετήσει το χρέος της» κι ότι μια αναζητείται μια «τεχνική λύση» αφού οι εταίροι μας πεισθούν μέσα από διαπραγματεύσεις να αναγνωρίσουν ότι «η λιτότητα είναι καταστροφική».

Συνολικά, η μεγαλύτερη αντίφαση μεταξύ της Θεσσαλονίκης και των προγραμματικών, αλλά ίσως και η μεγαλύτερη αυταπάτη των δεύτερων είναι η ακόλουθη: ενώ το πρόγραμμα της Θεσ/νίκης παρουσιαζόταν σαν το «Εθνικό Σχέδιο Ανασυγκρότησης, με το οποίο θα αντικαταστήσουμε το μνημόνιο από τις πρώτες κιόλας μέρες της νέας διακυβέρνησης, προτού και ανεξάρτητα από την έκβαση της διαπραγμάτευσης», τώρα λέγεται ότι «επιτάχυνση και επέκταση του προγράμματος θα υπάρξει (...) μετά την κατάληξη της συμφωνίας με τους Ευρωπαίους εταίρους», αλλά και ότι «η συμφωνία αυτή επιδιώκουμε (...) να επιτρέψει τη χρήση πόρων από το αναπτυξιακό πακέτο Γιούνκερ [αλλά και το ΕΣΠΑ] κατά προτεραιότητα για τις δράσεις ανάκτησης της εργασίας .»

Από εκεί λοιπόν που το πρόγραμμα ήταν «ανεξάρτητο από τη διαπραγμάτευση» τώρα η ολοκλήρωσή του εξαρτάται απόλυτα από τη θετική έκβαση της. Στην πραγματικότητα, δε θα μπορούσε να είναι αλλιώς γιατί το πρόγραμμα αυτό - αν και εντελώς ανεπαρκές για να βγει η χώρα από την κοινωνική καταστροφή - αναιρεί σε σημεία κλειδιά το μνημονιακό κεκτημένο και δεν υπήρχε περίπτωση να μη συμπεριληφθεί σε μια διαπραγμάτευση. Η ύφεση, η απαξίωση της εργασίας και η συνεπακόλουθη κοινωνική διάλυση δεν προκλήθηκαν από λάθος ή αμέλεια στην Ελλάδα. Ήταν στρατηγική των ευρω-ενωσιακών ελίτ για την απόσπαση μεγαλύτερης υπεραξίας, την ένταση της εκμετάλλευσης. Ως εκ τούτου, η ΕΕ δεν πρόκειται να δεχτεί ένα πρόγραμμα «ανάκτησης της εργασίας» με όρους μάλιστα που να αλλάζουν τον ταξικό συσχετισμό εναντίον του κεφαλαίου. Για να επιτευχθεί συμφωνία θα πρέπει να γίνουν πολύ σημαντικότερες υπαναχωρήσεις από το ΣΥΡΙΖΑ και το περισσότερο που θα μπορούσε να δεχτεί η ΕΕ θα ήταν ένα προσωρινό φρένο στις νεοφιλελεύθερες αναδιρθρώσεις μέχρι να ανασυνταχθεί για να μπορέσει

να ξεφορτωθεί ή να ενσωματώσει απόλυτα την κυβέρνηση αυτή. Αυτό όμως θα σήμαινε πλήρη διάψευση των ελπίδων της ελληνικής κοινωνίας για αναγέννηση και την παράταση της κοινωνικής κρίσης.

Υπάρχει η εναλλακτική τού να μπει ξεκάθαρα το πρόγραμμα κοινωνικής αναγέννησης πάνω από την πάση θυσία παραμονή στο Ευρώ και την πειθάρχηση στη νομοθεσία της ΕΕ και η αυτόνομη εφαρμογή του, που είναι δυνατή μέσα από ίδιους πόρους και νέες αμοιβαία επωφελείς διεθνείς σχέσεις. Κάτι τέτοιο θα ήταν που θα άνοιγε πραγματικά το ντόμινο των θετικών ριζοσπαστικών ανατροπών στην Ευρώπη.

[Γίνεται προσπάθεια να ενσωματωθούν οι προγραμματικές όλων των υπουργών οπότε επιφυλάσσομαι για διορθώσεις. Τυχόν λάθη δεν οφείλονται σε διάθεση άδικης κριτικής αλλά στο όγκο των ανακοινώσεων. Το κείμενο αυτό είναι μια ειλικρινής προσπάθεια να αποτυπωθεί το που βρισκόμαστε σε σχέση με τις δεσμεύσεις της Θεσσαλονίκης. Ως εκ τούτου με ευχαρίστηση δέχομαι διορθώσεις]

[1] <http://rednotebook.gr/2015/02/tsipras-omilia/>

[2] <http://www.tovima.gr/files/1/2014/09/13/tsiprasth.pdf>

[3] http://www.syriza.gr/page/politikes-apofaseis-synedriwn.html#.VNIS_XSNpwZ